

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО–РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Карман Т.В., канд. екон. наук, доц.,
Гапріндашвілі Н.А., канд. с–г. наук, доц.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Готельно–ресторанний бізнес є важливою складовою індустрії гостинності та належить до галузей народного господарства, що характеризуються динамічним розвитком та забезпечують вагомий внесок в економіку країни. На сьогоднішній день, за глобального реформування політики та складної соціально– економічної ситуації в країні, що є наслідком зовнішньої агресії та світової пандемії COVID 19, спостерігається значне сповільнення темпів розвитку готельно–ресторанного бізнесу та сфери гостинності в цілому.

Враховуючи кризову ситуацію готельно–ресторанний бізнес зазнає значних трансформацій, що пов'язані не лише з жорсткими умовами виживання, а й процесом глобалізації та інтеграції світового ринку. За умов, що створились, сфера гостинності та готельно–ресторанний бізнес зокрема потребують впровадження новітніх технологій та науково–технічних досягнень.

Але не зважаючи на наведені вище проблеми, готельно–ресторанний бізнес є досить популярним, тому має високий рівень конкурентності і відповідно вимагає поліпшення якості обслуговування та урізноманітнення послуг для залучення більшої кількості гостей.

Науковим дослідженням проблем розвитку готельно–ресторанного бізнесу присвячені праці багатьох вітчизняних науковців та фахівців, таких як: О. Борисова, О. Бутенко, К. Гавриш, О. Головка, Н. Данько, Т. Ковальчук, Д. Корнева, Г. Круль, С. Мазур, М. Мальська, І. Мініч, Л. Нечаюк, Я. Остапенко, А. Прилуцький, О. Шаповалова, О. Юрченко та ін. Проте, багато проблемних питань та перспектив розвитку готельно–ресторанного бізнесу розкриті в недостатній мірі та потребують подальшого дослідження.

Основною метою дослідження є характеристика сучасного стану розвитку готельно–ресторанного господарства та окреслення проблем та виявлення чинників, що впливають розвиток готельно–ресторанного бізнесу.

Сучасні реалії, високий рівень конкуренції в галузі гостинності і зокрема готельно–ресторанному бізнесі значно ускладнюють підприємницьку діяльність на ринку послуг. Надання практичних рекомендацій щодо вирішення проблем розвитку готельно–ресторанного бізнесу в сучасних умовах потребує постійного вдосконалення і поглиблення існуючих наукових теорій, зокрема перегляду підходів і принципів управління та розвитку підприємницької діяльності в регіональному туризмі, адаптації наукових концепцій та

інструментів у підприємницькому середовищі до сучасних економічних умов з урахуванням галузевої специфіки [1].

Дослідження показників розвитку підприємств сфери гостинності, а зокрема засобів тимчасового розміщення та організації харчування дозволяє з впевненістю стверджувати, що в готельно–ресторанному бізнесі протягом останніх десяти років спостерігається тенденція до зростання.

Таблиця 1– Основні показники діяльності підприємств сфери гостинності

Роки	Показники діяльності					
	Кількість підприємств, одиниць	Обсяги реалізації послуг, тис. грн	Витрати на персонал, тис. грн.	Кількість зайнятих працівників, осіб	Кількість найманих працівників, осіб	Чистий прибуток, тис. грн.
2010	50033	16578931,2	2666548,7	249350	131982	-633563,5
2011	42850	18213758,6	3091208,1	242218	126457	-692363,7
2012	44085	23906520,4	4135918,5	264284	134186	-984253,8
2013	52077	30322467,2	4213936,5	267487	129924	-1416724,6
2014	57553	22684596,9	3372098,5	213197	99293	-6641836,9
2015	58436	29069307,7	3485829,7	195194	85500	-6874869,7
2016	57696	37613398,9	3880483,5	207863	88708	-1983088,8
2017	57578	48965162,1	5907637,4	224220	91325	1773481,4
2018	61761	63591476,0	7454491,4	269741	97186	2350861,6
2019	69689	77863123,9	8996944,9	281789	101339	4245604,3

Так кількість суб'єктів, що надають послуги з тимчасового розміщення та організації харчування з 2010 року збільшилися на 39%, кількість зайнятих працівників збільшилася на 13%. А що стосується найманих працівників, то тут спостерігається тенденція до зниження цього показника на 30%. Обсяг реалізації послуг підприємствами сфери гостинності за останні 10 років збільшився аж на 369 %, що є підтвердженням стрімкого розвитку даної галузі в цей період. Це зумовлено розвитком галузі туризму та підвищенням інтересу іноземних туристів до нашої країни. Значно збільшилися також витрати на персонал підприємств даної галузі, що свідчить не стільки про розвиток підприємств, а швидше є наслідком складної економічної та ситуації, яка склалася в наслідок зовнішньої агресії та відокремлення частини території країни, та світової пандемії.

Останнім часом значно зросла кількість фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які утримують невеличкі готелі або є власниками приватних будинків та квартир здаваних в оренду. Вони створюють суттєву конкуренцію підприємствам готельного господарства, так, як надають гостям повний спектр готельних послуг але за значно нижчими цінами. Це є одним із значущих факторів впливу на розвиток сфери гостинності та туристичної галузі в цілому.

В світі головною проблемою у сфері готельно–ресторанного бізнесу є величезна конкуренція. Ринок дуже агресивний, пропозиція випереджає попит, тому готелям важко відстоювати свої інтереси. У цьому випадку тільки

поліпшення якості обслуговування і пропозиція особливих послуг можуть врятувати становище, однак дрібним готелям часто доводиться виживати і працювати собі у збиток. Ще одна проблема – непередбачуваність повернення інвестицій. Сучасні тенденції розвитку готельного бізнесу припускають окупність вкладень за 5–6 років, проте на ділі може виявитися, що невеликий готель просто не зможе впоратися за цей термін [2]. Все тому, що власники бізнесу не завжди можуть відразу вгадати правильний напрямок роботи, а клієнти з яких–небудь причин вибирають конкурентів.

Щодо закладів ресторанного господарства, як складової частини готельно–ресторанного бізнесу, то їх прибутковість стала нестабільною, що пов'язано зі значним зниженням рівня життя населення. Зовнішній вплив на підприємства ресторанного призивів до того, що більшість закладів в останні роки в Україні стали збитковими.

Українським ресторанам сьогодні доводиться орієнтуватися на низький рівень достатку у населення та низьку якість обслуговуючого персоналу. Ці фактори змушують сучасні ресторани господарства спрямовувати свою діяльність в бік розвитку та підвищення якості надання послуг. Багато власників змінюють концепції власних закладів, про що свідчить тенденція появи великої кількості тематичних ресторанів, заснованих на кулінарних традиціях різних країн світу.

Покращенню ситуації у підприємствах ресторанного господарства: підвищенню прибутковості та конкурентоспроможності сприяє запровадження у закладах ресторанного господарства нових послуг. Однією з таких послуг є “safering” – переміщення послуг із закладів до робочих місць або місць проведення родинних свят, ювілеїв, а також з доставкою за адресою.

Отже, підводячи підсумки, можна стверджувати, що на сьогоднішній день діяльність підприємств готельно–ресторанного бізнесу здійснюється в складних політичних та соціально–економічних умовах. Значно посилюється рівень конкуренції, що змушує підприємства звертатися до новітніх технологій та впроваджувати інновації у власне виробництво.

Саме підвищення конкурентоспроможності закладів готельно–ресторанного господарства, шляхом впровадження новітніх інноваційних технологій у сфері гостинності дозволять збільшити платоспроможний попит та відкрити нові перспективи для динамічного зростання готельно–ресторанного бізнесу.

Література:

1. Семенов В.Ф. Регіональний вимір рекреаційно–туристичної діяльності: монографія / В.Ф. Семенов, М.Д. Балджи, В.М. Мозгальова; [за ред. В.Ф. Семенова]. – Одеса: Optimum, 2012. – 201 с
2. Портал гостиничного и ресторанного бизнеса – URL: <http://prohotelia.com/>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.